

Günther Weisenborn:

PATNÁCT ŠŇŮR PENÍZKŮ

Podle Ču Su-čena

Přeložili Ivo Letov a Jiří Stach

Režisér: Pavel Palouš, výprava: Otakar Schindler, hudba Karel Kupka j. h., pohybová spolupráce: Karel Jurčík j. h., představení řídí Marta Bielecká, text sleduje: Jiřina Čížková.

Osoby a jejich obsazení:

Kuang Čung, prefekt ze Su-čou

Lou, zvaný Krysa

Su Šu-čuan, Jüova nevlastní dcera

Siung Jü-lan, obchodní cestující

Kuo Jü-č', soudce z Wu-si

Velký Čou, císařský místodržící

Jü Chu-lu, řezník a opilec

Čchin, starý prodavač vína

Sia, policejní úředník

„Červený lev“, hlavní strážce místodržícího

Čchu, první soudní sluha

Fu, druhý soudní sluha

Fan, soused

Feng, sousedka

Žalářník

Inspektor

Ponocný

Sluhové

Jeroným Horák

Jaroslav Těšitel

Michaela Černá

Miloslav Čížek

Otakar Janda

Bohuslav Čvančara

Jaroslav Fukala

Václav Roštlapil

Jan Odl

Arnošt Borovec

Milan Sova

Milan Šulc

Otakar Prajzner

Marie Víková

Pavel Handl

Jiří Zach

Jindřich Dvořák

externisté

Příběh této hry je velmi starý. Objevuje se již ve staročínských ságách ze 12. století. Hrdina této hry je však ještě starší. Dobrý soudce Kuang Čung je modelovou postavou divadla dynastie Ming (1368 – 1644). Tato postava byla modelována staletími podle skutečně žijícího prefekta Pao–Čena, který žil od roku 960 do roku 1027 a pro své moudré soudcovské výroky a pro neúprosnost při stíhání bezpráví je mezi čínským lidem znám dodnes. Ale tato hra není jedinou o tomto Pao–Čenovi. Existují jich desítky. Nejen čínských, ale i evropských. Připomenu jen hru německého dramatika Klause Klabudy z roku 1923 „Křídový kruh“, která byla námětem i Bertoldu Brechtovi k jeho „Kavkazskému křídovému kruhu“:

Ale vraťme se ke hře této. Napsal ji její praotec Ču–Su–čen v první polovině 17. století jako drama o 29 obrazech. Německý dramatik Günther Weisenborn ji viděl v pekingském Národním divadle a představení na něho velmi silně zapůsobilo. Hra se mimo Čínu hrála jen v Moskvě, v Tokiu a v Londýně. Z anglického znění přeložil text do němčiny. Hru zkrátil a přizpůsobil ji poměrům evropského divadla. Weisenborn vložil do hry nové prvky a motivy. Například citové vztahy dvou odsouzených a moderní pohled na sociální zařazení postav, který naprosto nerespektuje společenský řád. Proti originálu vedenému především k důslednému logickému odhalení zločinu, snaží se Weisenbornova hra uplatnit i poezii, která může nejlépe nahradit zpívané pasáže v čínské předloze. Pro nás je hra velmi přitažlivá, protože ukazuje velikou lidovou moudrost, starou celé staletí a přitom živě poučnou pro dnešního člověka. Hra tedy není jen klasickým kriminalistickým příběhem. Je především oslavou lidského rozumu schopného dobrat se skutečné pravdy, schopného bojovat za ni a prosadit ji proti demagogii, byrokracii a násilí. Je odsudkem lhovosti k událostem a osudu lidí, na kterých nám zdánlivě nemusí záležet. Našli jsme v ní však ještě jednu důležitou pravdu poznání. Totiž, že poctivost jedince nemůže vytvořit poctivý svět, že spravedlnost jednoho soudce nemůže nastolit právo, že vzpoura jedince neudělá revoluci.

Po formální stránce láká hra svou divadelní specifičností. Klasické čínské divadlo není možné i při nejlepší vůli u nás napodobit. A přece celý text hry nese jeho znaky, které se markantně projevují například v některých prvcích epického divadla, známých i v našem moderním divadelnictví. Divadlo nezastírá svou divadelnost, nevytváří iluzi reálného prostředí, kde je „vše jako v životě“ a žádá od diváka, aby si svým rozumem a fantazií dotvářel to, co je na jevišti jen náznakem navozeno.

A ještě několik slov o Güntheru Weisenbornovi, který byl celým svým životem bojovník za pravdu a pokrok. Hned po uchopení moci nacisty v Německu byly jeho spisy zakázány. Weisenborn se toho nezalekl a psal dál pod cizím jménem. Později emigroval do New Yorku, kde pracoval nějaký čas jako reportér, ale již roku 1937, tedy v situaci pro něho nanejvýš nebezpečné, se vrátil do vlasti. Považoval za svoji povinnost právě v této době pracovat přímo doma v Německu. V letech 1937 až 1942 prokázal ilegálnímu hnutí neocenitelné služby. Tuto činnost ukončilo jeho zatčení a uvěznění v koncentračním táboře. Ale i po osvobození věnoval se Weisenborn politické práci, protože cítil, že je to třeba.

—IT—

TU FU (712-770)

Verše žalozpěvu o pouti
z hlavního města
do Feng-Sienu.

Ten chlapík z Tu-lingu v těch šatech z plátna,
to jsem já, stařec, který léty zhoup...
Ta bláhovost, chtít žít jen pro císaře
jak věrní rádci dávno zašlých dob!
I když mě ale život rozčaroval
a já jsem už bílý, lopotím se rád.
Vím, zavřou rakev, a tím všechno skončí,
však do té doby dojdu cíle snad.
Léta se pachtím pro ty prosté kolem
a samým hořem pálí mě už krev.
Jsem pro posměch svým dávným spolužákům:
mé písně jsou jen samý žal a hněv.
I já bych toužil po řekách a mořích,
po bezstarostné střídě dnů a let.
Byl jsem však zrozen do velké doby:
kdo mohl tušit její krátký svět?!Což není dnes dost vybraného dříví
a cihel vhodných k stavbě paláce?
Květ slunečnice se sám zvedá k slunci
a větev roste tam, kam sama chce.

Gunther Wiesenthal:

Patriot's Song from Peking

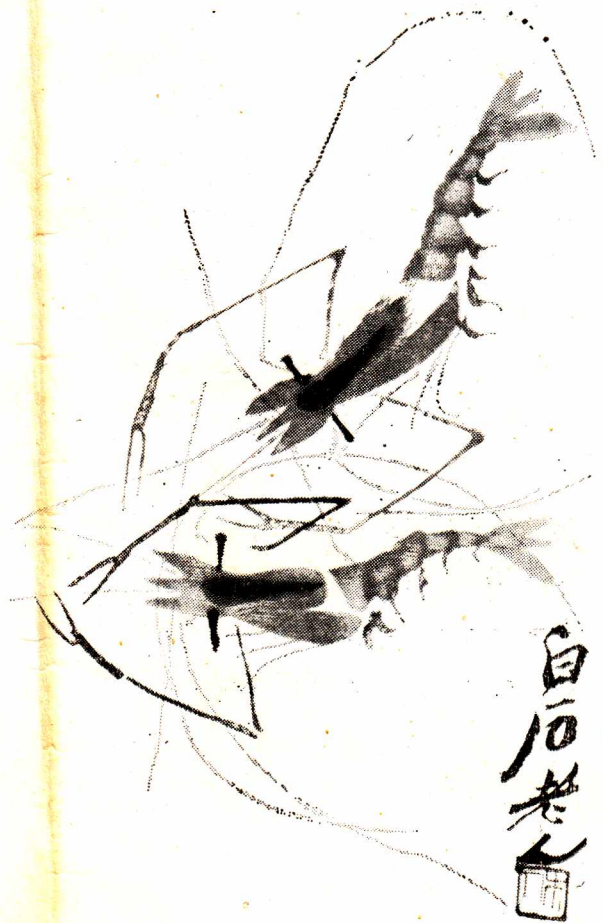
Diriged by Petr Bezruč v Opatově

nositel významného zásluhového odstavce
sezname 1974-1975 Prunice 26. května 1975

Okolo mne jen mravenci se rojí
a každý hledí zachránit se sám.
Proč se mám tedy jediný já pouštět
jak velryba na širý oceán ?
Tady jsem poznal, co je vlastně život;
však vmlouvat se, v tom mi brání stud.
A proto dokud všechno neskončuje,
budu se soužit jako doposud.
Ach, žít si někde sám a stranou světa ... !
To bych já ale sotva dokázal ...
Raděj si přihnu, to mi pouleví,
zazpívám si a vyzpívám svůj žal.
Je konec roku, suchá tráva šustí
a severák se tříští o srázy.
Uprostřed noci vyrazil jsem z domu
jen temná obloha mě provází ...
Ztuhlými prsty marně navazuji
opasek, jenž mi jíním popraskal.
K samému ránu míjím hory Li-šan,
kde prodlévá sám císař v klínu skal.
Chladným dnem táhnou bílá mračna mlhy
a kroky kloužou v kluzkém kamení.
Průzračný jaspis jezírek se zamžil.
Je slyšet stráž, řinčící zbraněmi.

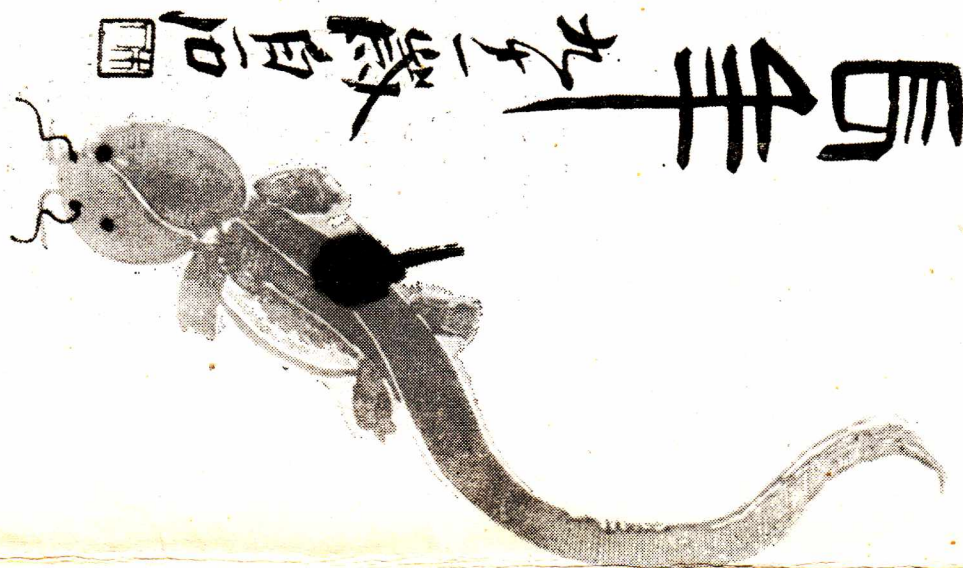
Tož zde se baví císař se svým dvorem;
ozvěna hudby ruší horský klid.
Sem smějí jen nejvyšší hodnostáři;
u jejich hostin neuvidíš lid !
To hedvábí pro dary do harému
však nejdřív utkal zástup chudých žen.
A jejich muže drásají zas biče,
když přijdou do vsi ždímat další daň.
I když snad císař často hýřil dary,
nechtěl je jistě jen tak proplýtvat:
mínil tím prospět doopravdy zemi –
jen ministři to nechtí pochopit !
Vždyť jinak by se už té války zděsil
u dvora každý, kdo má v lásce lid !
I zlaté mísy z císařových komnat
jsou prý už v domech jeho nejbližších ...
A v paláci se usadily víly
s oparem vůně kolem božských těl:
halí své hosty do sobolích koží,
baví je hudbou, loutnou, píšťalou,
hostí je krmí z velbloudího hrbu
a nejvzácnějším raným ovocem.
V komnatách kyšou nápoje a jídla
a na cestách tlí zmrzlí, kam se hnu ...

Přepych a bída na jediném kroku !
Dusí mne žal, ne, dál už nemohu !
Sotva jsem domů vešel, uvítal mě nářek:
nejmladší zemřel hladem umořen . . .
Jak mám teď já své hoře v sobě tlumit,
když vzlykají i všichni sousedé ?
Ó, jaká hanba, jaký stud být otcem
a nechat dítě hlady uhynout ?!
A vím, zda už ta bída brzy přejde
a zda tu bude na podzim co žnout ?
A to jsem zproštěn od placení daní
a nepodléhám žádným odvodům !
Je-li můj život trpký jako ocet,
jaký je asi úděl ostatních,
těch, kteří slouží v dálce u hranic ?
A moje hoře stoupá k Jižním horám
jak záplava, již nezadrží nic.

九十一歳自后

30. sezóna
Program Divadla Petra Bezruče v Ostravě
Umělecký ředitel Ladislav Knižátko

Program připravil dramaturg Ivan Taller, výtvarná spolupráce Otakar Schindler, vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, provoz 22, Hollarova 14, Ostrava 1.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.

Cena 1,80 Kčs